

Kongen og regjeringen forlater landet

Taler
Halvdan Koht

Dato
9 juni 1940

Sted
Radiosending fra Tromsø

1 Jeg har et budskap til alle nordmenn ifra konge og regjering.

Stortinget uttalte i sitt siste møte den 9. april at Norges regjering måtte holdes fri og uavhengig under alle vilkår, om den så for dette formål skulle måtte flytte
5 utenlands. I samsvar dermed ble det vedtatt i statsråd siste fredag, 7. juni, at konge, kronprins og regjering foreløpig skulle ta sitt sete utenfor Norge. Fra statsrådet ble det utsendt følgende opprop:

10 "Til det norske folket,

Kongen og regjeringen har i dette øyeblikk sett seg nødt til å flytte sitt sete og sitt virke utenfor landets grenser. Ved det brutale overfall som den tyske regjering uten varsel satte i verk, lyktes det for tysk hærmakt å sette seg fast i Norge, og etter hvert legge den største del av landet under seg. De allierte regjeringer som
15 var i krig med Tyskland - den britiske, franske og polske regjering - kom høysinnet Norge til hjelp med mannskap og med våpen. Og inntil no har det vært mulig å bevare en del av landet for dets lovlige nasjonale regjering. Men krigens harde nødvendighet har tvunget de allierte regjeringer til å samle all sin styrke til kampen på andre fronter. Og de har fullt bruk for alle sine folk og alt
20 sitt materiell på disse frontene.

Under disse vilkår er det umulig å holde kampen oppe her i landet mot en overmakt som den tyske. Vår forsvarsstyrke har kjempet med mot og tapperhet i to måneder. Men den mangler det nødvendige kampmateriell, særlig
25 ammunisjon og kampfly, og kan ikke lenger få det. Fortsatt kamp ville bare føre til fullstendig ødelegging for de landsdeler som enda er frie. For tyskerne sparer i sin krigsførsel likeså lite de fredeligste byer og bygder som de militære motstandkrefter. Forsvarets overkommando har derfor rådd kongen og regjeringen til foreløpig å oppgi kampen innenlands. Og kongen og regjeringen

har funnet det sin plikt å følge dette råd. De flytter derfor no ut av landet. Men de oppgir ikke dermed kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet - tvert imot: De vil holde fram med den utenfor landets grenser.

35 Vi har det faste håp, at de tyske overfallsmenn snart skal bli tvunget til å gi fra seg sitt bytte, og at det norske folket, sammen med andre folk som no lider under tysk underkuving, atter skal få sin rett og sin frihet. Norges konge, Norges regjering, vil i denne kampens tid være de frie talsmenn for det norske folks nasjonale krav. De vil, så langt som det er gjørlig, opprettholde det norske
40 rikets selvstendige liv, således at ingen av de rettigheter som tilkommer en fri stat skal bli forspilt. Det vil være deres oppgave å verne om landets og folkets politiske rettsgrunnlag, så vårt fedreland i seierens stund med myndighet kan tre fram og hevde sin nasjonale frihet.

45 Det norske stortings president står sammen med konge og regjering i denne kamp. Likeens sjefene for Norges hær og orlogsflåte. Og til stadfesting på at regjeringen vil være en regjering for hele det norske folk, uten omsyn til gamle partigrenser, har den i dag styrket seg ved utnevning av nye statsråder av ulike partier.

50 Vi takker alle som i denne tiden har gjort sin plikt mot fedrelandet og kjempet for dets frihet. Og vi samler oss i en maning til det norske folk om fremdeles å holde håpet og motet levende i seg gjennom all kuving og trengsel. Vi er visse på at ingen nordmann vil svikte vår frihets sak. Vi roper bare til dere alle: Hold ut i
55 troskap mot vårt dyre fedreland!

Vi som sender dette ropet til dere i den stund vi er nødt til å forlate Norges grunn, vi er bestemte på å sette alle våre krefter, vårt liv og alt vi eier, inn for Norges sak. Vi tror også at vi snart skal få komme tilbake til et fritt og
60 selvstendig Norge, og vi håper vi skal kunne gjøre det med ære.

Den tanken som skal bære all vår gjerning der ute, og den som vi vet vi har sammen med alle som blir heime, den ligger i ordene

65 "Leve Norge! - Alt for Norge."

Dette oppropet er underskrevet av Kong Haakon og statsminister Johan Nygaardsvold.

70

I tillegg til dette oppropet skal jeg få gi den meddelelsen, at i samme statsråd den 7. juni ble banksjef Arne Sunde og landbruksutsending gårdbruker Anders Fjelstad utnevnt til statsråder. Sunde tilhører som bekjent Venstre, Fjelstad Bondepartiet. Fra Høyre er fra før stortingsmann og major Sven Nielsen medlem av regjeringen.

75

Dette var det som jeg i dag måtte melde til det norske folk.

80

Kilde

NRK.no - "Stemmer fra arkivet"

Emneoversigt

Krig, Radiotale

85

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kongen-og-regjeringen-forlater-landet>

90

95

100

105